

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

Предметна (циклова) комісія викладачів філологічних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступниця директора з навчальної роботи
Олена МІШКУЛИНЕЦЬ
«01» вересня 2025 р.

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ОК 16 Література для дітей дошкільного віку

підготовки фахового молодшого бакалавра

галузь знань 01 Освіта /Педагогіка

спеціальності 012 Дошкільна освіта

Мукачево – 2025

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Відокремлено структурний підрозділ
«Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного
університету»

Навчальна програма з дисципліни «Література для дітей дошкільного
віку»

для здобувачів освіти з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 012 Дошкільна освіта

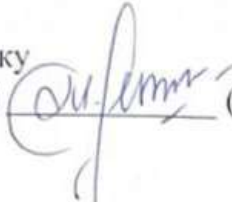
Розробники (укладачі) програми:

Агнета ІГНАТОЛІЯ, викладачка української мови та дитячої літератури,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Вікторія РЯЗАНОВА, викладачка зарубіжної та дитячої літератури,
спеціаліст вищої категорії

Програму схвалено на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів
філологічних дисциплін

Протокол № 2 від 01 вересня 2025 року

Голова предметної (циклової) комісії (Мирослава ШИПОВИЧ)

Програму обговорено та рекомендовано до затвердження методичною радою
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного
університету»

Протокол № 2 від 01 вересня 2025 року

Голова (Тетяна ІСАК)

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Література для дітей дошкільного віку» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ступеня фахового молодшого бакалавра спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Література для дітей дошкільного віку» є український фольклор, твори українських та зарубіжних дитячих письменників, виразне читання.

Курс «Література дітей дошкільного віку» займає одне із чільних місць в підготовці вихователя, адже художня література впливає на особистість майбутнього наставника, формує його світогляд, естетичні смаки, сприяє підвищенню його загального культурно-освітнього рівня. Дитяча література, її тематичний і духовний потенціал знаходять застосування у всьому навчально-виховному процесі. Враховуючи вікові особливості дітей дошкільного віку, вихователь повинен ще й добре володіти текстами дитячої літератури.

Міждисциплінарні зв'язки: українська література, зарубіжна література, педагогіка, психологія, розвиток мовлення.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Поняття про дитячу літературу.

Змістовий модуль 2. Усна народна творчість для дітей.

Змістовий модуль 3. Українська дитяча література ХІХ-поч.ХХ ст.

Змістовий модуль 4. Українська дитяча література ХХ ст.

Змістовий модуль 5. Сучасна українська дитяча література (ХХІ ст.)

Змістовий модуль 6. Світова дитяча література.

1. Мета та завдання курсу

1.1. Мета курсу: формування системи знань про дитячу літературу як органічну частину художньої літератури, її специфічні особливості та етапи становлення; ознайомлення із текстами української та зарубіжної дитячої літератури, яка адресована дітям дошкільного віку, та їх аналіз.

Місце дисципліни в підготовці майбутнього вихователя визначає вже сама фундаментальність художньої літератури для дитячого розвитку в плані розширення його інтелектуального, морального, естетичного розвитку та кругогляду. Вивчення курсу передбачає формування естетичного смаку, високої читацької та загальної культури; вміння використовувати текстовий матеріал у навчально-виховному процесі, а також формування практичних навичок роботи з книгою у дитячому колективі та під час індивідуальних

занять (відповідно до положень програм).

1.2. Завдання курсу полягає в тому, щоб студенти отримали знання про етапи становлення і розвитку дитячої літератури від найдавніших часів до сьогодення; відомості про авторів, про різножанрові твори дитячої літератури, їхні стильові особливості; вміння літературознавчого аналізу творів та визначення художньо-естетичної цінності текстів дитячої літератури; навички роботи з критичною та теоретичною літературою з предмета; самостійної роботи з дитячою книгою та періодикою, а також щоб засвоїли необхідні знання про пізнавальну, виховну та естетичну функції дитячої літератури, вміння психологічного та диференційованого підходу до роботи в різних вікових групах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Література для дітей дошкільного віку» студенти повинні

знати:

- основні гігієнічні, фізіологічні, психологічні правила роботи з книгою;
- структуру книги як інструмента для читання; методи самостійної роботи з книгою;
- основні бібліотечно-бібліографічні засоби й посібники для дорослих читачів та дітей;
- коло дитячого читання дітей дошкільного віку;
- програмові вимоги до роботи з колом читання дитини у дошкільному закладі;
- функції дитячої літератури;
- кращі твори вітчизняної та світової літератури, їхній зміст;
- сутність дитячої літератури як художньо-мистецького та історичного явища;
- особливості розвитку дитячої літератури упродовж певних історичних періодів;

вміти:

- визначати зміст книги під час швидкого перегляду;
- орієнтуватися у системі бібліотечно-бібліографічних засобів під час вибору книги для читання;
- анотувати, рецензувати, реферувати, в тому числі дитячі книги, давати усний відзвіт про будь-яке видання; добирати матеріал за темою;
- складати і коментувати книжкову виставку (авторську і тематичну);
- аналізувати твори дитячої літератури; розповідати про будь-яку книгу та її автора з урахуванням особливостей сприйняття дітей дошкільного віку;
- аналізувати коло інтересів читання дітей дошкільного віку;

- складати й оформлювати бібліографічну картку на книгу, журнальну статтю;
- вести бібліографічну картотеку, складати рекомендаційний список книг, користуватись засобами бібліотечно-бібліографічної допомоги;
- працювати з науково-популярною, критичною, довідковою літературою.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти оволодівають такими **компетентностями**:

ЗК-3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

СК-3. Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку навичок безпечної поведінки в докільці, навичок орієнтування на сталий розвиток.

СК-8. Здатність до навчання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

СК-9. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів).

СК-10. Здатність до розвитку мовлення у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку та їхньої взаємодії з однолітками та дорослими.

СК-12. Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку елементарних уявлень про різні види мистецтва та засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності в різних видах мистецтва.

Програмні результати навчання:

РН 6. Формувати моральні цінності у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до морально-етичних норм.

РН 17. Формувати національно-патріотичні почуття у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, а також ціннісне ставлення до культурних надбань українського народу, повагу до представників різних національностей і культур.

Програма курсу розрахована на 90 годин. З них 30 – лекційних, 18 – практичних, 42 – самостійна робота студентів. Форма контролю – екзамен (VIII семестр).

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1.

Вступ.

Тема 1.

Дитяча література як галузь художньої літератури

Дитяча література як невід’ємна складова всієї літератури. Поняття «дитяча література». Джерела і функції дитячої літератури. Ознаки дитячої літератури.

Змістовий модуль 2.

Усна народна творчість

Тема 1.

Пісні для дітей.

Види дитячих пісень. Особливості колискових, забавлянок, дражниць, небилиць, лічилок, закличок, мирилок та календарно-обрядових пісень.

Тема 2.

Малі фольклорні жанри.

Тематика загадок. Прислів’я та приказки як споріднені жанри літератури. Скоромовки у колі дитячого читання.

Тема 3.

Казки для дітей.

Види казок. Своєрідність українських народних казок. Особливості читання казки.

Змістовий модуль 3.

Українська дитяча література XIX-поч.XX ст.

Тема 1.

Поетична творчість Т.Г.Шевченка.

Пейзажна лірика поета дітям. Особливості читання віршів. Читання та аналіз поезій.

Тема 2.

Творчість Л. Глібова.

Вірші «Зимня пісенька», «Веснянка», казка «Квіткове весілля». Загадки й відгадки Л.Глібова.

Тема 3.

Дитячі твори О. Пчілки.

Життєвий і творчий шлях письменниці. Збірки творів для дітей. Вірші «Іди, дощику», «Кіт-воркіт», «Снігова баба», «Метелик», «Тямущий котик», «Мама й доня», ін..

Тема 4.

Творчість І.Франка.

Читання та аналіз поезій «Веснянка», «Киця», «Навесні», «Дивувалась зима», ін.. Збірка казок про тварин «Коли ще звірі говорили».

Тема 5.

М. Коцюбинський дітям

Збірка «Казки», оповідання та казки: «Про двох цапків», «Дві кізочки», «Десять робітників», «Івасик та Тарасик».

Тема 6.

Леся Українка, твори для дітей.

Аналіз казок «Біда навчить», «Лелія». Виховний зміст віршів «Вишеньки», «Мамо, іде вже зима», «На зеленому горбочку», «Місяць ясененький», ін..

Тема 7.

О.Олесь як дитячий поет.

Поезії для дітей: «Ялинка», «Капустонька», «Вівірка», «Трусинятко», «Дві хмароньки», ін..

Змістовий модуль 4.

Українська література ХХ ст.

Тема 1.

Творчість М. Йогансена.

Оповідання про тварин: «Собака Джан», «Кіт Чудило», «Як мураші наїлись цукру», ін..

Тема 2.

Дитячі твори О. Копиленка.

Збірка «Як вони поживають». Оповідання про птахів та тварин: «Їдальня для птахів», «Покинуте гніздо», «Дивовижна дружба», ін..

Тема 3.

М.Трублаїні.

Північні оповідання для дітей у книзі «Волохан». «Казка про дівчинку Наталочку та сріблясту рибку».

Тема 4.

М.Підгірянка.

Поетична творчість письменниці рідного краю. Вірші та загадки для дітей.

Тема 5.

Дитячі твори Н.Забіли, О.Іваненко.

Життєвий і творчий шлях дитячих письменниць, лауреаток літературної премії

ім. Л. Українки. Збірки письменниць для наймолодших. Н. Забіла «Ясоччина книжка», «Під дубом зеленим». О. Іваненко «Лісові казки».

Тема 6.

Вірші та казки М. Стельмаха, Г. Бойка

Читання та аналіз поетичних творів письменників для дітей.

Тема 7.

Твори В. Сухомлинського дітям

Оповідання та притчі В. Сухомлинського із збірки «Гаряча квітка».

Тема 8.

Твори Г. Тютюнника для дітей.

Г. Тютюнник, оповідання про природу: «Ласочка», «Бушля», «Однокрил», ін..

Тема 9.

М. Вінграновський дітям.

Твори для дітей М.Вінграновського – поезії, казка «Про козака Петра Мамаригу»; оповідання «Гусенятко».

Тема 10.

Поезії А. Костецького.

Читання й аналіз веселих поезій для дітей. А. Костецький. «Що таке Батьківщина», «Не хочу», «Весела арифметика», «Бабусині руки».

Тема 11.

Вірші Т.Коломієць, Л.Костенко, Д.Павличка дітям.

Читання та аналіз поезій.

Тема 12.

Дитячі журнали в Україні.

Характеристика журналів для дітей: «Молода Україна», «Дзвінок», «Барвінок», «Малятко», «Пізнайко» та ін.. Журнали, що видаються у Закарпатті.

Тема 13.

Письменники рідного краю

Життєвий і творчий шлях С.Жупанина, Г. Малик, Ю. Шипа, Л. Повх. Твори для дітей.

Змістовий модуль 5.

Сучасна література для дітей (XXI ст.)

Тема 1.

Твори для найменших

Тематика, образи, жанри дитячих творів С. Дерманського, О. Луцевської, Г. Ткачук, Т. Стус.

Тема 2.

Твори про безпеку, культуру, етикет

Збірка поетичних творів «Чемним діткам».

Змістовий модуль 6.

Зарубіжна література для дітей.

Тема 1.

Поняття про літературну казку. Ш. Перро.

Казки Шарля Перро. Збірка «Казки моєї матінки Гусині». Особливості читання казок.

Тема 2.

Брати Грімм

Збірка «Дитячі та сімейні казки» братів Грімм. «Бременські музики», «Горщик каші», «Гензель і Гретель», ін..

Тема 3.

Г.К. Андерсен

Романтичні та сатиричні казки Г.К.Андерсена: «Снігова королева», «Дюймовочка», «Нове вбрання короля», «Гидке каченя», ін..

Тема 4.

Р.Кіплінг

Лауреат Нобелівської премії за «Книгу джунглів». Казки на основі народних індійських казок: «Звідки взяли броненосці», «Чому у слона довгий хобот», ін..

Тема 5.

А.О. Мілн

А.О. Мілн. Збірка «Вінні-Пух і всі-всі-всі».

3. Рекомендована література

Базова

1. Більчук М. Українські та зарубіжні письменники : розповіді про життя і творчість / М. Більчук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2010. – 240 с.
2. Дитяча література. Твори українських письменників II половини ХХ – початку ХХІ століть : навч. посіб. / упоряд. Н. І. Богданець – Білоскаленко. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. – 480 с.
3. Дорошенко С. І. Основи культури і техніки усного мовлення : навч. посіб. / С. І. Дорошенко. – Вид. 2-ге, овкі. І допов. – Харків : ОВС, 2002. – 144 с.
4. Качак Т. Б. Дитяча література [Електронний ресурс] : навч.-метод. посіб. Для студ. Спец. «Початкова освіта», «Дошкільна освіта» / Т. Б. Качак, Л. М. Круль. – Івано-Франківськ Тіповіт, 2014. – 236 с.
5. Мовчун А. І. Рідне слово : українська дитяча література. Хрестоматія. У 2-х книгах : навч. посіб. / А. І. Мовчун, З. Д. Варавкіна. – Книга перша. – Київ : Арій, 2007. – 656 с.: ов.
6. Мовчун А. І. Рідне слово : українська дитяча література. Хрестоматія. У 2-х книгах : навч. посіб. / А. І. Мовчун, З. Д. Варавкіна. – Книга друга. – Київ : Арій, 2007. – 656 с.: ов.
7. Олійник Г. А. Виразне читання. Основи теорії : посібник / Г. А. Олійник. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. – 224 с.
8. Рідне слово: українська дитяча література. Хрестоматія. У 2-х ов. : навч. посіб. / упор.: З. Д. Варавкіна, А. І. Мовчун, М. Ф. Черній. – Кн. 1. – Київ : Либідь, 1999. – 400 с.
9. Рідне слово: українська дитяча література. Хрестоматія. У 2-х ов. : навч. посіб. / упор.: З. Д. Варавкіна, А. І. Мовчун, М. Ф. Черній. – Кн. 2. – Київ : Либідь, 1999. – 552 с.
10. Українська дитяча література. Хрестоматія : навч. посіб. / вступ. Стаття та упор. Л. П. Козачок. – Київ : Вища школа, 2002. – 519 с.

Допоміжна

1. Давиденко Г. Й. Вивчення зарубіжних творів у початковій школі : посібник / Г. Й. Давиденко. – Харків : Ранок, 2008. – 192 с.
2. Дитяча література. Хрестоматія. Маловідомі твори українських письменників II половини ХІХ – I половини ХХ ст. : навч. посіб. / упоряд. Н. І. Богданець – Білоскаленко. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2006. – 256 с.
3. Ємець А. А. Видатні українські письменники . Цікавий довідник для вчителів та учнів 1-4 класів : посібник / А. А. Ємець, Є. М. Загуляєва. – Харків : Основа, 2006. – 160 с.

4. Кодлюк Я. Розповіді про письменників : посіб. Для вчителя почат. Кл. / Я. Кодлюк, Г. Одинцова. – 3-є вид. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2003. – 120 с.
5. Українське довкілля: збірка для читання і розповідання дітям дошкільного і молодшого шкільного віку / упор.: Н. Зінкевич, О. Зінкевич. – 6-те вид. – Київ : Смолоскип, 2008. – 558 с.
6. Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1, 2 класах серії «Шкільна бібліотека» / уклад. Т. В. Стус. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. – 160 с.
7. Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1, 2 класах серії «Шкільна бібліотека» [Електронний ресурс] / уклад. Т. В. Стус. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. – 160 с.
8. Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах серії «Шкільна бібліотека» / уклад. Т. В. Стус. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. – 192 с.
9. Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах серії «Шкільна бібліотека» [Електронний ресурс] / уклад. Т. В. Стус. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. – 192 с.

4. Засоби діагностики успішності навчання:

індивідуальне й фронтальне опитування, оцінювання письмових завдань, тестування.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.